

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал

-потреба у впровадженні в освітній процес закладу загальної середньої освіти факультативу чи гуртка з формування культури родинних взаємин (54,6%).

У цілому визначено, що на достатньому рівні культура родинних взаємин сформована у 54,38 % старшокласників, на середньому – у 33,76 %, на початковому – у 10 %.

Таким чином, результати констатувального етапу педагогічного експерименту засвідчують потребу у впровадженні в освітній процес закладів загальної середньої освіти виховних заходів, спрямованих на поглиблення та систематизацію знань старшокласників про норми та правила комунікацій у родині, формування навичок самопізнавальної діяльності з метою підвищення рівня культури родинних взаємин.

Література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності : Наук. видання. / І. Д. Бех. – К.: Львів, 2006. – 272 с.
2. Євтух Н. Б., Черкашина Т. В. Педагогическая система самопознания и личностно-профессионального самосовершенствования : учебник для педагогических работников / Н. Б. Євтух, Т. В. Черкашина. – Черкасы : Издатель Чабаненко Ю. А., 2017. – 348 с.
3. Євтух Н. Б., Пиньковская Э. А., Черкашина Т. В. Методики личностно-профессионального самосовершенствования субъекта педагогической деятельности на основе самопознания : учебно-методическое пособие / Н. Б. Євтух, Э. А. Пиньковская, Т. В. Черкашина. – Черкасы : Издатель Чабаненко Ю. А., 2016. – 406 с.

Сергеева Н. В., м. Київ

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДТРИМКИ ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ

Стаття присвячена розкриттю педагогічних умов підтримки ціннісно-орієнтованої активності молодших підлітків. Охарактеризовано поняття "соціально-педагогічна підтримка". Розкрито основні умови соціально-педагогічної підтримки.

Ключові слова: ціннісно-орієнтована активність, соціально-педагогічна підтримка, молодші підлітки.

The article is devoted to the training of social pedagogues to support the value-oriented activity of younger adolescents. The concepts of "value orientations" are characterized. The basic methods of social pedagogical support are revealed.

Keywords: value-oriented activity, social pedagogical support, younger teens.

Виховання підростаючого покоління наразі має бути орієнтоване на розвиток соціальності особистості, складовими якої є активність, мобільність, зрілість, оскільки в сучасних умовах вже не можна обмежитися лише засвоєнням людиною суспільно визнаних норм і правил та досвіду. У підлітковому віці розширюється сфера соціальних стосунків, які дають підлітку новий соціальний досвід, хоча й не завжди позитивний. Підлітки одночасно належать до багатьох соціальних груп. У груповій взаємодії відбуваються становлення та самореалізація особистості підлітка, можливість проявити активну позицію. Соціально-педагогічна підтримка є однією з актуальних категорій сучасної педагогічної теорії і практики. У малій енциклопедії із соціальної педагогіки зазначається, що серед пріоритетних завдань соціально-педагогічної діяльності є і завдання по “наданню соціальної, психологічної, педагогічної підтримки та допомоги особистості” [3, с. 265].

У процесі суспільного розвитку виділяють три основні рівні активності мікро-, мезо-, макрорівні. На мікрорівні суб'єктами активності постають індивіди, особи та особистості. Саме на основі їх діяльності відбувається ретрансляція індивідуальних інтересів і потреб на суспільний рівень. Її інтенсивність залежить від рівня прав і свобод індивіда в певному соціокультурному середовищі. На мезорівні активність виявляється у діяльності малих та середніх соціальних груп (сім'я, студентська група, трудовий колектив та ін.). На цьому рівні відбувається селекція і закріплення суспільних інтересів і потреб у напрямку їх втілення на макрорівні. У свою чергу, на макрорівні відбувається остаточна консолідація суспільних інтересів та потреб та їх втілення на практиці. Основою для прояву активності є загальні цінності, інтереси та потреби окремої особистості. Активність формується і залежить від мотивів поведінки, світогляду, характеру, темпераменту, потреби самореалізації і самовизначення, ціннісних орієнтацій. Суб'єктами активності на макрорівні є великі соціальні групи та історичні спільноти [1].

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал

Науковими дослідженнями Л. Божович, Л. Виготського, Т. Драгунової, І. Кона, Р. Немова, Е. Еріксон доведено, що у молодшому підлітковому віці притаманні посилення потреб у спілкуванні, розширення соціальних контактів, активна участь у житті суспільства. Разом з тим, молодший підлітковий етап соціалізації перебує в кризі підліткового періоду, яка припадає на 12-13 років. Саме молодший підлітковий вік вважається періодом загострення суперечок розвитку, діти відчувають гостру потребу у прояві активності. Тому успішність розвитку та підтримка у задоволенні потреб в молодшому підлітковому віці сприяє подоланню або уникненню кризи підліткового періоду [2].

Для вдалої соціально-педагогічної підтримки ціннісно-орієнтованої активності молодших підлітків необхідно мати дані особистісних якостей кожного учня. До роботи з підлітками та їхніми батьками мають бути залучені соціальні педагоги. В організації експерименту та під час проведення занять з підлітками дуже важливо враховувати їх особистий життєвий досвід – сукупність знань, умінь, переконань та переживань щодо тих чи інших життєвих ситуацій. Важливо також врахувати, що в підлітковому віці особистість майже не має досвіду виходу із певних стресових станів. Підлітки настільки переймаються своїм визнанням серед однолітків, що не вважають за можливе звертатися до них за допомогою.

В організації соціально-педагогічної підтримки може бути використаний комплекс взаємопов'язаних форм та методів роботи, серед яких: тренінг, міні лекція, дискусія, диспут, групова бесіда, рольова гра тощо. Робота з підлітками здійснюється, в основному, на тематичних виховних годинах та тренінгових заняттях.

Наведені заходи для підлітків можуть проводитися у позаурочний час. Метою такої діяльності є задоволення інтересів і запитів дітей, розвитку їх творчого потенціалу, нахилів і здібностей у сферах діяльності та спілкування. Виховні заходи спрямовані на закріплення, поглиблення знань, застосування їх на практиці, розширення кругозору учнів, формування наукового світогляду.

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал

Не менш важливим є вироблення умінь і навичок самоосвіти, розвиток творчих здібностей, організація дозвілля, культурного відпочинку.

Важливим є процес входження дитини в соціальне середовище в умовах загальноосвітнього закладу, формування норм поведінки, прояву активності, що відповідають вимогам суспільства у певній ситуації. Якщо дитина не засвоює позитивний соціальний досвід, не може адаптуватися до взірців поведінки та вимог суспільства, то процес соціалізації порушується, а поведінка дитини стає соціально дезадаптованою. Від того, в якій мірі своєчасною і ціле відповідною буде допомога та підтримка активності підлітка, залежить профілактика ризикованої поведінки.

Сутність ціннісно-орієнтованої активності підлітків полягає в цілеспрямованому сприйнятті і оцінці ними соціальних значень тих чи інших явищ, процесів і об'єктів навколишнього дійсності і формуванні у зв'язку з цим їх особистісних смислів. Якщо вважати, що особистісний смисл є відображення свободи особи в її оцінках, прихильностей, симпатіях і антипатіях, то підтримка ціннісно-орієнтованої активності полягає у розвитку інтелектуальної, моральної свободи особистості, праці і спілкування – повноправного громадянина суспільства.

Ціннісно-орієнтована активність залежить, змінюється в залежності від того, що в той чи інший момент є об'єктом оціночної діяльності підлітка, тобто що сприймається ними як цінне або нецінне. Треба зауважити, що не тільки діти, але і дорослі часто приймають за цінність те, що такий насправді не є, і, навпаки, не бачать цінності в тому, що дійсно нею є.

Специфіка ціннісно-орієнтованої активності зумовлена самою її сутністю, тим, що її важно спостерігати. Саме її прихованість від зовнішнього спостереження являє особливу складність для управління нею. Крім того, вона так само, як гра, спілкування і громадська діяльність, не має предметного результату, а виховний результат дуже важко зафіксувати в даний конкретний момент (по зовнішніх емоційних реакціях і висловлюваннях вихованців).

До специфічних особливостей ціннісно-орієнтованої активності

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал

відноситься також і те, що в ній надається максимальна свобода вибору. Насильно, тобто без внутрішнього прийняття, ні одна ідея не може бути впроваджена в свідомість особистості. Педагогічні умови організації ціннісно-орієнтованої активності визначаються її специфікою, і в першу чергу тією обставиною, що необхідно виключити примус у будь-яких його формах. Педагог повинен враховувати факт свободи вибору. Кожен вихованець повинен йти на заходи з питаннями, на які він отримає відповіді, розібравшись сам, звертаючись до всіляких джерел, або з допомогою педагога, який, у свою чергу, готуючись до зустрічі з дітьми, обов'язково звертається до наукової літератури.

Для подолання існуючої проблеми необхідно зосередити зусилля класних керівників та соціальних педагогів для вирішення наступних завдань:

– проведення соціально-педагогічної роботи з підлітками (надавати знання та формувати уміння, виховувати гуманне, толерантне ставлення до інших; розвивати комунікативні та організаційні навички; підвищувати рівень самостійності; формувати позитивну мотивацію);

– просвітницька робота з батьками.

Організація соціально-педагогічної підтримки забезпечуються сукупністю, узгодженістю змісту, форм і методів, які мають забезпечити наступні умови:

- підвищення рівня знань підлітків;
- формування позитивної мотивації;
- розвитку самостійності, комунікативних та організаційних навичок;
- організація відповідної просвітницької роботи з батьками. На батьківських зборах важливо зробити повідомлення про важливість і необхідність розвитку та підтримки активності підлітків. Індивідуальні консультації можуть проходити, спираючись на дані педагогічної діагностики (поділитися з батьками висновками про соціальну ситуацію розвитку та здібностей окремої дитини, виділити найбільш актуальні для батьків аспекти обговорюваної теми).

Ціннісно-орієнтована активність пронизує усі види діяльності й

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал

організовується педагогом з урахуванням потреб підлітків отримати відповіді на виникаючі у них світоглядні питання і з прямою метою формування адекватних відносин до основних життєвим цінностям. Основу ціннісно-орієнтованої активності складає спілкування, обмін цінностями. Очевидний зв'язок ціннісно-орієнтованої активності з громадською, яка, якою б скромний характер вона не мала, завжди чинить сильний вплив на людину, змінює внутрішній вигляд вихованця, формує у нього потребу активного творення як властивості особистості.

Література

1. Вороб'єв Ю. Л., Королев Б. Н. В поисках смысла и правды. Активность и развитие личности [Текст] / Ю. Л. Вороб'єв, Б. Н. Королев – М.: Изд-во МГСУ «Союз» Т. 1, 2003. – 500 с.
2. Немов Р. С. Психология: учеб. [для студ. высш. учеб. зав.] / Р. С. Немов В 3 кн. – 3-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – Кн.2: Психология образования. – 608 с.
3. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [За заг. ред. проф. І. Д. Зверева]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с. – С. 265.

Сокол Л.М., м. Київ

ІНТЕРЕНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

В статті представлений аналіз існуючих на сьогодні в українському кібер-просторі інтернет-технологій, які, на думку автора, мають значний виховний потенціал.

Ключові слова: кібер-простір, виховний потенціал.

The article presents an analysis of existing online technologies in the Ukrainian cyber space, which, according to the author, have significant educational potential.

Keywords: cyber space, educational potential.

Інтернет вже давно став невід'ємною реальністю нашого буття. Проте виховний потенціал Інтернету як глобальної мережі й, інтернет-технологій, як практичного засобу впливу на свідомість суб'єкта, досліджений недостатньо. Саме тому, ми зупинимось на розгляді існуючих на сьогодні в Україні успішних проектів з використання інтернет-технологій у роботі з учнівською молоддю як ключовою категорією громадянського потенціалу держави.